

MEZŐGAZDASÁGI NÉPOKTATÁS

FELELŐS SZERKESZTŐ:
SZÉP LÁSZLÓ

A GAZDASÁGI SZAKTANITÓK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

Tankönyvünk

Egyesületünk vezetősége megtette a kezdeményező lépéseket, hogy iskoláink a mindennapos oktatás bevezetésével megfelelő új Tantervhez juthassanak. Kivánatos volna, hogy a közgyűlésünk által elfogadott „*Tanterv és útmutatás*” javaslatunkat az erre illetékes tényezők *mielőbb* letárgyalhassák és *tető alá hozzák*, hogy ennek alapján lehetőleg már a jövő nyár folyamán megindulhasson a „Tankönyv” írás.

A mezőgazdasági népiskolák tanerői, de főképp a tanulói kezdettől fogva súlyosan érezték egy megfelelő *Tankönyv* hiányát. Épen ezért nagy örömmel fogadtuk mindannyian a *Géher-féle* I., II. és III. osztályú *Gazdafiúk és Gazdaleányok* könyvét. Sajnos, nem sokáig élvezhettük áldásait, mert *a tankönyvekben felvett tantárgyak, mint azok anyagai nem egyeztek* a VKM 109.388/1938. IX. sz. rendeletével kiadott „*Tanterv és Utasításban előirt anyaggal*”. Természetes, hogy még kevésbé egyezik most, amikor a mindennapos I. és II. osztályokban a III. osztály tárgyait, illetve tananyagát kellett arányosan elosztani. *Igy ismét megfelelő tankönyv nélkül maradtunk.*

Az első évet minden iskolának sikerül valahogy áthidalni, de *idejében tegyünk meg mindent, hogy a jövő tanévben már ne legyünk kénytelenek nélkülözni a tankönyvet.* Tanulva a múltból *előbb új Tantervünk* s csak *azután* ennek megfelelő *Tankönyv* kiadását kell szorgalmaznunk. Szerény véleményem szerint a tankönyvek megírására a *minisztériumnak* vagy *egyesületünknek* kellene nyilvános *pályázatot hirdetnie* s

Tankönyv Biráló Bizottság döntené el azután, hogy a jelíges pályamunkák közül, melyiket illeti az I. II. vagy III-ik díj. *A legjobb munkát azután a VKM iskoláink részére tankönyvül engedélyezné.*

Milyenek legyenek az új tankönyveink, hogy a céljuknak meg is feleljenek?

Tantervi javaslatunk a közismereti tárgyak tanítására a hittanon kívül heti 14 órát vesz fel s felöleli az elemi VII—VIII. osztályok közismereti anyagát. Kivánatos volna tehát *az első és második osztályok részére külön-külön közismereti tankönyv megírása.* Ez a tankönyv úgy a fiúk, mint a lányok részére egyforma lehet, mert hiszen a felvett anyag is nagyjából ugyanaz. A III. évfolyam, illetve leányosztályok részére külön közismereti tankönyv nem szükséges, mert a javasolt heti két félnapos tanítás keretében főképp gyakorlati oktatás és az I—II. osztályokban tanult gazdasági ismereteknek összefoglalása történik. Úgy az első, mint a második osztályu közismereti tankönyv a felvett tárgyaknak u. m.: Magyar nyelvnek (olvasás és irodalom, írás, fogalmazás és nyelvi ismeretek) számolás és mérésnek, földrajznak, történelem, polgári jogok és köteleességeknek, természeti ismereteknek, éneknek, testnevelési és egészségi ismereteknek anyagát a Tantervben megállapított kereteknek, óraszámoknak megfelelően ölelje fel.

A gazdasági tárgyak tanításához úgy a fiúknál, mint a lányoknál mind a három osztályban külön-külön tankönyvre lesz szükségünk, mert a heti 10 órasi tanítással a

gazdasági tárgyak anyaga is az I. és II. osztályokban nagyon bővült. Elgondolásom szerint a mindennapos, tehát az I. és II. fiú és leányosztályokban egy közismereti és egy gazdasági, míg a III. osztályokban csak egy gazdasági tankönyvre volna szükségünk.

Ami most már az egyes tankönyvek tartalmának, az egyes tárgyak tanítási anyagának a kiválasztását illeti *elsősorban is azokat vegyük fel, amelyre a gazdafiúknak és leányoknak leendő élethivatásuk, munkakörük közben szükségük van, hogy azt minél tökéletesebben betölthessék.* Ne legyen a tankönyv terjedelmes, mert növendékeinknél nem a tömegismeret nyújtása és a részletekbe való elmélyedés a fontos, *hanem a tömör összefoglalása mindazon ismereteknek, amelyeknek birtokában az életben majd boldogulni is tudnak.*

A gazdasági tárgyak anyagait úgy csoportosítsuk, hogy *az élethűen tükrözze vissza a kisgazda munkáját* és ennek időszerűségét is. De hozzuk az egyes tárgyakat szorosabb kapcsolatba, mert az életben, a

természetben sincsenek azok egymástól elhatárolva.

A tankönyv *nyelvezete egyszerű, világos legyen, mely közel áll a falusi nép lelkéhez és észjárásához anélkül, hogy az ő sajátos nyelvén beszéljünk.*

Gondoskodás történjen *megfelelő számu* a tartalmat szemléltető és megrögzítő *kép és rajz elhelyezéséről.*

Végül a tankönyv könnyen áttekinthető és olvasható betűkkel legyen kisérdve, kötése jó, *csinos kivitelű s ami a legfontosabb, olcsó is legyen,* hogy a legszegényebb földmunkás és napszámos gyermeke is hozzáférhessen s még felnőtt korában is örömmel lapozgasson benne.

Iskoláinkban a mindennapos oktatás bevezetésével nagyon *szép eredményeket érhetünk el,* de csak akkor, *ha úgy a magunk, mint a tanulóink munkáját az új „Tanterv“ alapján készült, minél előbb megjelenő gyakorlati és olcsó „Tankönyvekkel“ segítjük elő.*

Matós István.

Választmányi gyűlés beszámolója

Az Országos Egyesület tisztikara és választmánya 1941. október hó 13 án Budapesten a „Tanítók Házában“ délután 3 órakor tartotta meg a közgyűlést előkészítő gyűlést.

A gyűlésen jelen volt az egyesület tisztikara és valamennyi választmányi tag.

Kurdy Sándor alelnök üdvözölte a megjelenteket és a választmányi ülést megnyitotta.

Beszámolt az elnökség egész évi munkásságáról s különösen az iskoláink ügyében tett megmozdulásokról, valamint az elért eredményekről. Az 1940. XX. t. c. végrehajtási utasítása megnyugtatóan hatott iskoláink továbbfejlesztésére, de aggodalmát fejezte ki, hogy a beiskoláztatás s így iskoláink benépesítése tekintetében egyes helyeken még sok kívánnivaló van. Épen ezért az elnökség egy szűkebbkörű bizottság útján alaposan megtárgyalta az újabb tennivalókat és ez a bizottság 10 pontban foglalta össze iskoláink és az egész szaktanítói kar kívánságát.

Szép László kartársunk ismertette a 10 pontban kifejtett kérésünket, — több hozzászólás után a választmány elfogadta, — és a közgyűlés

elé terjesztette azzal, hogy az bizza meg az elnökséget, hogy dolgozza ki és juttassa el felettes hatóságainkhoz.

Tanterv és útmutatást az egyesületünk szintén kidolgoztatta és elfogadásra ajánlja a közgyűlésnek.

A jövő évi közgyűlés megállapításánál többek hozzászólása után a választmány úgy határozott, hogy a közgyűlés helye Budapesten legyen, de azt október első hetében tartjuk meg.

A számvizsgáló bizottság az 1940. évi számadásokat megvizsgálta, azt helyesnek és kellően okmányoltnak találta. A főpénztárnok lelkiismeretes és fáradtságos munkájáért jegyzőkönyvi köszönetet javasol. A választmány a jelentést elfogadja s azt ilyen értelemben terjeszti a közgyűlés elé.

Az 1942. évi költségvetést Vranay Kálmán főpénztáros terjeszti elő 5650 P bevétellel és ugyancsak 5650 P kiadás előirányzattal. A választmány elfogadta és a közgyűlés elé terjesztette.

Vranay Kálmán főpénztáros előterjesztést tesz arra, hogy egyesületünk könyvtárát olyan helyre kellene helyezni, hol mindenki olvashassa.

Többek hozzászólása után a választmány úgy határozott, hogy az egyesületi könyvtárt és gyűjteményt kellő átvizsgálás és újra értékelés után a kecskeméti gyakorló iskolába helyezi át és könyvtárosnak Győrffy Géza kartársunkat ajánlja megválasztás végett.

Szép László főszerkesztő tartotta meg évi beszámolóját. Különösképen kiemelte, hogy ne csak az ígéret legyen meg a szerkesztő támogatásához, hanem mennél többen és ténylegesen is segítsék őt munkájában. Hiszen, ha minden iskola egy évben 1—2 cikkel járulna hozzá lapunk szerkesztéséhez, ezzel nemcsak a szerkesztő munkáját, de lapunk értékét is emelnénk. Választmány tudomásul vette a főszerkesztő beszámolóját s ilyen értelemben terjeszti a közgyűlés elé.

Reidlmayer János üdülőházi gondnok beszámolójában különösen kiemelte, hogy az üdülőházba befektetett vagyon értéke állandóan emelkedik és bár az időjárás nem volt kedvező, mégis 1858 88 pengő volt a nyers bevétel, ebből levonva a kiadást, 513.39 pengőt, tiszta jövedelem 1345 49 pengőt tett ki. A választmány tudomásul veszi a jelentést és a gondnok fáradságos munkáját jegyzőkönyvi köszönetet mond és azt a közgyűlésnek elfogadásra ajánlotta.

Elnök bejelentette, hogy tanulmányi segélyért

15 kartársunk folyamodott, 5 kartársnak főiskolás gyermeke van. A választmány 650 pengő segély kiutalását javasolta. A folyamodók kérését egyenként bíráló tárgyává tette és úgy határozott, hogy Szép László, Czakó József, Molnár Sándor, v. Gyutay István, Géher Lajos főiskolás gyermekei részére 100—100 pengőt, Matós István, Kovács Károly és Korompay Lászlóné középiskolás gyermekei részére 50—50 pengő kiutalását javasolja a közgyűlésnek. A választmány határozata ilyen értelemben lett a közgyűlés elé terjesztve.

Az elnök bejelenté, hogy a tanulmányi kirándulást a „Hangya” borpincéjének megtekintésére Budafokra készítette elő. A választmány tudomásulvette.

Szép László indítványozza, hogy a lemondott elnök helyett új elnököt kell választani és erre vonatkozólag a közgyűlés során Schill János kartársunk tegyen javaslatot. A választmány tudomásul veszi az indítványt, és így terjeszti azt a közgyűlés elé.

Elnök bejelenté, hogy Pásztory kartársunk eltávozása folytán a választmányba a soron következő póttagot, Rácz Frigyes Ottót hívjuk be. A választmány tudomásul vette.

Az elnök megköszönte a választmányi tagok megjelenését és az ülést bezárta. **Czakó**

Közgyűlésünk beszámolója

A Gazdasági Szaktanítók Országos Egyesülete 1941. év október hó 14-én délelőtt 9 órai kezdettel Budapesten a „Ferencz József Tanítók Háza” dísztermében tartotta meg évi rendes közgyűlését.

Megjelenésükkel kitüntették és emelték közgyűlésünk nívóját ügyosztályfőnökünk dr. Loczka Alajos tanügyi főtanácsos, dr. Czettler Jenő v. b. t. k. egyetemi tanár, dr. Dénes Szilárd tanügyi főtanácsos, dr. Polgár Béla országgyűlési képviselő. Kimentették magukat Kiss József debreceni kir. tankerületi főigazgató és dr. Kreitl Géza osztálytanácsos. Jelen volt mintegy 150 egyesületi tag.

Elnök megnyitójában megemlékezett Erdély és a Délvidék egy részének visszatéréséről és vitéz honvédeikről, kik az orosz sikságokon harcolnak szövetségeseink oldalán a magyar vitézség és bátorság jegyében. A Hiszekegy elmondása után az elnök bejelenté, hogy távirati úton fejezi ki a szaktanítóság ragaszkodását és szeretetét vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzó úr Óföml-

tóságának és dr. Hóman Bálint vk. Miniszter Urnak. Keresetlen szavakkal üdvözölte a körünkben megjelent vendégeket, az egyesület tagjait és gyűlésünket megnyitotta.

Dr. Loczka Alajos ügyosztályfőnök szólott a szaktanítósághoz. Megemlékezett, hogy egy évvel ezelőtt az iskoláink sorsát a szaktanító munkatársai kezébe tette le. A helyzet még mindig nem változott, most van a krízis. Most válik el, hogy az iskola jövője a munkatársak segítségével hogy og kialakulni. Sokan nem bíznak az iskoláinkban, s menekülnek a süllyedő hajóról. Nemcsak a pályán lévők hagyják el iskoláinkat, hanem akik most lépnek erre, azok is. Iskoláink mostmár a mindennapos oktatással elérték céljukat. Akik itt maradnak, azokkal lehet majd az iskolák jövőjét újból megalapozni. Iskoláink célkitűzései a falusi nép érdekeit karolják fel és így azoknak főleg faluhelyen van nagy jelentősége. Megemlékezett, hogy új tantervre kell áttérni és erre az egyesület

által készített tantervet fogják felhasználni. A közismereti tárgyak anyaga azonos a VII.—VIII. osztály anyagával, részleteiben természetesen át kell itatni gazdasági vonatkozásokkal. Hangsúlyozta a szaktanítónők munkáját, melyre nemcsak az iskolában, de iskolán kívül is szükség van, különösen a mostani háborús viszonyok között. Legyenek tanácsadói azon családanyáknak, kiknek férje bevonult. Örömmel látta vidéki utazásai alkalmával, hogy iskoláink tanerői kötelességükön felül igyekeznek munkakörüket ellátni.

Elnök megköszönte az értékes felvilágosításokat, kifejezésre juttatta, hogy igyekezünk azokat iskoláink érdekében felhasználni.

Dr. Dénes Szilárd tanügyi tanácsos, Pestvármegye kir. Tanfelügyelője nevében üdvözölte a szaktanítóságot s kiemelte, hogy a mezőgazdasági népiskolák a gazdák érdekét szolgálják. A falusi nép igyekszik megvalósítani a gazdálkodás minden előnyét s erre a mezőgazdasági népiskola tanítja meg.

Elnök köszönetet mond egyesületünk nevében.

Z. Szabó László „A sertésenyésztés tanításának kihatása az életre” címmel tartotta meg értékes és a gyakorlatból vett értekezését. Különösen kidomborította, hogy a célszerű tenyésztés milyen nagy jövedelmet biztosít nemcsak a gazdának, de magának az országnak is.

Kristóf András „A népiskolák és mezőgazdasági népiskolák közismereti tárgyainak kapcsolata” címen tartott tanulságos előadást. Kiemelte, hogy a két iskola típus közismereti tárgyai egyezők, csak más csoportosításban vannak feldolgozva. Az új tervezet készítésénél a VII. VIII. népiskola közismereti tárgyainak anyaga tekintetbe lett véve.

Matós István ismerteti az egyesület által elkészített új tanterv és utasítást. A tantervi javaslat elkészítésekor figyelembe lett véve a mindennapi oktatással kapcsolatosan felmerült kívánalom. Ez két részből áll, úgymint a tanterv és útmutatóból. Részleteiben is fejtegeti a tantervet és útmutatást. Rámutat az egyes tárgyak anyagára és annak helyes feldolgozására.

Az elnök az egyes előadóknak értékes és tanulságos előadásaikért köszönetét fejezi ki.

Szünet után a tanterv és utasításhoz többen hozzászóltak és a javaslatot elfogadták.

Szép László ismertette a választmány által kidolgozott memorandumot. A közgyűlés egyhangúlag elfogadta és megbízta az elnökséget, hogy részletesen kidolgozva illetékes helyekre juttassa el.

A számvizsgáló bizottság jelentését a közgyűlés tudomásul veszi.

Az 1942. évi költségvetést 5650 P bevétellel 5650 P kiadással tudomásul veszi és elfogadja.

Ugyancsak elfogadja a szerkesztőnek és az üdülőház gondnokának jelentését.

A tanulmányi segélyre vonatkozóan a választmány javaslatát fogadja el és megbízta az elnököt azok kiutalásával.

Az elnök a közgyűlés elé terjeszti a könyvtár áthelyezésére szóló választmányi javaslatot és könyvtárosnak Györfy Géza kartársunkat ajánlja. A közgyűlés ezt egyhangúlag elfogadta és könyvtárosnak Györfy Gézát választotta meg.

Schill János kartársunk a választmány megbízásából kéri a közgyűlést, hogy elnököt válasszon.

A közgyűlés egyhangúlag Kurdy Sándort választotta meg egyesületi elnöknek.

Gyűlés után a „Hangya” borpincéjében tanulmányi kiránduláson vettek részt az egyesületi tagjai.

Czakó

»Hajónk léket kapott!«

Dr. Loczka Alajos ügyosztályvezető urunknak az országos gyűlésünkön elhangzott szavai olyan megdöbbentően hatottak a hallgatóságra, hogy azoknak nagy horderejét a helyszínen nem tudtuk kellőképpen felfogni.

Az iskolatípus válságos helyzetbe jutott.

A válság fő oka, mely iskoláinkat a lét, vagy megszüntetés meggyéjére juttatta, a tanerők számának fokozatos csökkenése. A tanerők számcsökkenése kisebb részben a már működő tanerők más irányu elhelyezkedéséből, nagyobb részben azonban a szaktanítóképzőt végzett, de még állásban nem lévő tanerőknek a gazdasági középoctatáshoz való

áttömörüléséből ered.

Vizsgáljuk meg, melyek a szaktanerők indító okai, amelyek őket a mezőgazdasági népiskolától való elpártoláshoz vezetik?

Nézzük meg először, hogy kik hagyják itt rövidebb hosszabb működés után a gazdasági szaktanítói állást?

Ha áttekintjük a státus férfitagozatának névsorát, láthatjuk, hogy a férfitanerőket három csoportba lehet sorolnunk. 1. Komáromi szaktanítóképzőben végzettek, 2. Gazdasági akadémiai végzettségű és 3. Kecskeméti gazd. szaktanítóképzőben végzett férfitanerőkre. A komáromi és a

kecskeméti gazd. szaktanítóképző első két-három évfolyamában végzett férfitanerők mind iskoláinknál helyezkedtek el és jelenleg is működnek. A pályánkat elhagyó tanerők a gazdasági akadémiai végzettségű férfitanerőkből kerülnek ki. Az első világháború utáni időkben, de különösen az 1930-as évek körül az elhelyezkedési nehézségek indították a gazd. akadémiát végzett férfiakat a tanítóképző, illetve a végzett tanítókat a gazd. akadémia elvégzésére azon meggyőződéssel, hogy több oklevéllel jobban el lehet helyezkedni, vagy „Ki tudja melyiknek mikor veszem hasznát!” Talán sohasem érezték, hogy a gazd. szaktanítói pálya végleges elhelyezkedés számukra. A szükség törvényt bont. Jobb ma egy veréb, mint holnap egy tuzok közmondással érvelve szükségszerűleg beléptek státusunkba. Státusunkat a mai időkben elhagyó akadémiai végzettségű férfiakal együtt sok gazd. akadémiai hallgató lett okleveles gazda, kiknek színe-java akkor el is tudott végzettségének megfelelően helyezkedni. Az iskoláinknál elhelyezkedő gazd. akadémiai végzettségű tanerők tudtommal már mind igazgatói megbízást kaptak. Státusunk vezetősége mindre számított, mindre épített. Leleményességüktől, szaktudásuktól, vezetői rátermettségükről egy-egy iskola tekintélye, hírneve és jövője függött. — És most, amikor látják az átmeneti nehézségeket, amikor több fizetést, nagyobb darab kenyeret kínálnak fel nekik — itthagynak bennünket.

Nem ítélnék el senkit azért, mert felfelé törekszik. Nem vethetünk követ senkire azért, mert nagyobb darab kenyeret akar maga és családja számára biztosítani. Ez minden józanul gondolkodó ember kötelessége. Fájó szívvel búcsúzunk egy-egy kartársunktól. Fáj a szíve a vezetőségtől kezdve a fiatal tanerőig mindenkinek. Értetek. Státusunk vezetősége bízott abban, hogy együttes erővel vészelhetjük át a nehéz időket. Legjobban sajnáljuk kiválástokat azonban mi, a fiatal generáció. Státusunk fennmaradásáért most kell a legjobban küzdenünk és mi szívvel-lélekkel a fennmaradás és fejlesztés mellett vagyunk. Számítottunk magasabb gazdasági szaktudástokra és főleg bővebb élettapasztalatotokra. Mi a mezőgazdasági népiskolák felemeléséért, a tanerők lehető legtökéletesebb és csak a mi státusunk számára való képzéséért akarunk küzdeni, hogy a mezőgazdasági munkásosztály és a törpe és kisbirtokos társadalom fiainak kezébe a gazdasági szaktudás legmodernebb fegyverét adhassuk. Reméljük azt is, hogy a munkánk eredménye anyagi téren is méltányolva lesz, és iskoláink tanerői az elemi népiskolai tanerőkkel szemben végzett többletmunka arányában nagyobb kezdőfizetést és magasbb fizetési osztályba való bejutást érhetnek el. Ehhez a nehéz küzdelem megvívásához lett volna irányítástokra szükségünk. Reméljük, hogy az iskoláinknál még működő gazd. akadémiai végzettségű tanerők megértik, hogy most mindenkinek egyért, egy közös célért kell küzdeni és számítnunk arra, hogy kitartanak mellettünk.

A tanerőlétszám apadásához azonban sokkal

jobban hozzájárul a kecskeméti gazdasági szaktanítóképzőt végzett hallgatóknak a földművelésügyi tárcához való átcsoportosulása. Talán az első és második évfolyammal végzett férfighallgatók helyezkedtek el iskolánáknál, a női hallgatók nagyrésze már akkor is a F. M. által rendezett vándor háztartási tanfolyamoknál helyezkedett el, majd a tanári vizsga letétele után végleges beosztást kaptak a Földművelésügyi Minisztérium felügyelete és hatásköre alá tartozó különféle tanfolyamoknál és iskoláknál. Legutóbb pedig a végzett férfitanerők fordultak a F. M.-hoz, hogy a hatáskörébe tartozó iskoláknál helyezkedhessenek el. Vajon mi készítette fiatal kollégáinkat arra, hogy az „Alma Máter” elhagyása után ne hozzánk jöjjenek? Hiszen nem is tapasztalhatták még a gazdasági szaktanítói pálya nehézségeit? Nem is volt részük még a gazdálkodással kapcsolatos tanítás örömeibe bepillantani.

Az indító okokat, melyek fiatal erőinket máshol való elhelyezkedésre készítették, a következőkben foglalhatjuk össze: 1. Nagyobb helyiségekbe, esetleg városokba való kinevezés lehetősége. 2. Nagyobb és értelmesebb tanulókkal való élvezetesebb és könnyebb foglalkozás. 3. Tanári cím. 4. Nagyobb fizetés, magasabb fizetési osztály elérése.

Iskoláink jelenleg még nagyobb falvakban és városokban vannak. Bár egy pár városi iskolát feloszlattak, ez nem jelenti azt, hogy városban nincsen iskoláinknak létjogosultsága. Egész kicsi falvakba és tanyákra nem kerülhetünk, mert a fővendéklétszám olyan kevés ezeken a helyeken, hogy oktatásukért anyagi erők hiányában nem lehet mezőgazdasági népiskolát felállítani. Az oktatás talán nem is azért könnyebb a téli gazdasági és gazdasági középiskolákban, mert ott értelmesebb, nagyobb tanulókat tanítanak, hanem azért, mert oda az jár, aki a gazdasági szaktudás elsajátításának szükségét belátja. Nálunk az eredmény is azért kisebb, mert nemcsak olyan tanulókból állanak osztályaink, akik önként, mondjuk szívesen járnak iskolába, hanem olyanok is akadnak, akik a kényszer, a bírósági, vagy rendőrhatalom büntetés elkerülése végett „látogatják” iskoláinkat. Az elemi népiskola VII. és VIII. osztályának megszervezése minden iskolánk számára lehetővé teszi a kiválasztást. Csak gazda, vagy gazdasági munkásgyermekeket vegyünk fel iskoláinkba. Szerintem sokkal jobb, ha osztályonként 15—30 fiú, vagy leány, akinek további élete is a föld megmunkálásával lesz kapcsolatos, kapja meg az őt érdeklő gazdasági oktatást, mintha cipész, vagy üveges üzletben kifizetőként alkalmazott gyermekekkel tömjük meg osztályainkat csak azért, hogy az iskola létjogosultságát, vagy népszerűségét igazoló számadatok legyenek a kezünkben. Legyünk jó viszonyban a népiskolai tanítókkal és a gazdaggyermeket vegyük át tőlük értelmiségre való kiválogatás nélkül. Ha elérjük, hogy a gazdák kitüntetésnek veszik, hogy gyermekük a mi iskolánkat látogathatja, engednek időt a gyermekeknek otthon is a tanulásra és a mi

kisebber gyermekeinkkel éppen olyan élvezetes lesz a foglalkozás, mint a nagyobb tanulókkal.

Serkentőleg hat pályánk elhagyására fiatal tanerőinknél a mi címünk, megszólításunk Nem tisztán hiúságból keveseljük a tanítói címet. Hiszen az természetes, hogy ha a tanítóképző elvégzése után valaki még két évet tanul, dolgozik, magasabb pedagógiai és gazdasági tudást szerez, többnek, értékesebbnek tartja magát az elemi népiskolai tanítónál. Nem takarja a fogalmat a tanítói megszólítás a végzettséghez viszonyítva, a gazdasági szaktanítói oklevél megszerzésére költött pénz, munka és idővel sem áll arányban. A gazdasági szaktanító, gazdasági szaktanítónő megszólítás és cím viszont olyan hosszú, annyira nem ment át még a köztudatba, hogy a magyar ember mire kimondja, gyöngyözik homlokán a verejték. De nemcsak az alacsonyabb, hanem a magasabb műveltségű emberek sem tudják, mit is takar a gazdasági szaktanító szó fogalma. Gyakran tisztviselők, középiskolai tanárok kérdezik az embertől: „Mondd kérlek, milyen iskolát is végeztél?” Mire megmagyarázzuk nekik, akkorra viszont bennünket lep el a veríték. A gazdasági szaktanítói cím tehát nem nevezhető szerencsésnek, tehát kell, hogy megkapjuk az általánosan elterjedt közismert tanári címet. Nem akarunk mi m. kir. gazdasági tanárok lenni, viszont mi akadály van annak, hogy megkapjuk a „mezőgazdasági iskolai tanár” címet? Reméljük, hogy vezetőségünk magáévá teszi kéréseinket és segíti törekvésünk megvalósulását.

A fiatal tanerők áttérésének egyik nyomosa oka továbbá az, hogy a gazdasági szaktanítóképző intézet, melynek célja státusunk számára az utánpótlást nevelni, nem a VKM, hanem a FM iskolája. Ha iskoláink és működő tanerőink a VKM hatásköre és szakfelügyelete alá tartoznak, miért nem tartozik oda teljes egészében az utánpótlást szolgáló intézmény is? Meggyőződésem, hogy a kisgazdaság vezetéséhez, a gazdákkal és a gyer-

mekekkel való bánásmódhoz szükséges ismereteket sokkal jobban elsajátítanak fiatal kollegáink, ha egy 25–30 kh. gyakorló területtel rendelkező gazdasági szaktanítóképző intézete lenne a VKM-nak, melynek előadóit és vezetőjét a tapasztalatokban bővelkedő idősebb igazgatóinkból válogatnák össze. A kis gyakorlóterületen nem lenne cselédség, hanem mindent a hallgatók végeznének. Mi is végeztünk a kecskeméti képzőben mindenféle u. n. cselédmunkát! A gyakorlati oktatás változatos lenne, nem kellene héten át fát ültetni, répát szedni stb. A növendékek vezetnék a gyakorló terület számvitelét is és kikerülve iskoláinkhoz tudnák hova kell bevezetni, ha elad egy tyúkot vagy feletet valamilyen takarmányt. Nem csapná meg a hallgatókat a nagyban való gazdálkodás szele.

A gazdasági szaktanítóképzés reformra szorul, ez tény! Kérek mindenkit, hogy a témához szóljon hozzá.

Ha a szaktanítóképzés reformját előkészíté- nek, ha azokat az okokat, melyek fiatal kollegáinkal már eleve más elhelyezkedésre csábítják, meg lehet szüntetni, a székképzés folytonossága és iskoláink jövője biztosítva lesz. Vezetőségünknek kell meggyőződni arról, hogy kéréseink helytállóak, jogosak és a vezetőségünk hivatott arra, hogy nekünk szószólónk legyen ott, ahol kéréseink felett döntenek.

„Hajónk léket kapott! A matrózok menekülnek a hajóról, mindenki félti a maga bőrét!” — Nem hasonlítható iskolánk a meglékelt hajóhoz. A matrózok csak azért távoznak a hajóról, mert egy fényűzőbb berendezésű hajón jobb állást kaptak.

Mi, az egyszerű hajó dolgozó munkásai nem megyünk el innen.

Mi dolgozni akarunk ezen a hajón teljes erő- megfeszítéssel, hogy a hajózási irodában felfigyeljenek ránk és a hajótulajdonos orvosolja bajainkat, teljesítse kéréseinket.

Nagykőrös,

Deák Győző.

A sáncolásról

A jelen idők mezőgazdálkodása a talajt nem úgy értelmezi többé, mint hajdan. A termelési tényezők legjelentősebb része a talaj s ennek lehető pontos ismerete. A talaj életéről eddig csak külső észlelések alapján adhattak számot, a tudományos kutatás azonban erdőművi, vegyi és növény-életteni behatásokat feltételez, amelyek alapján kinyilatkoztatja, hogy még a magára hagyott talaj is időről-időre — regenerálódik — azaz igyekszik őserős állapotába visszajutni. Mennyivel jobb és könnyebb e visszaigazodás jelensége akkor, ha ennek útjait a tudományos kutatás ismeri és áldozatos emberek nem riadnak vissza a kutatások ígéreteinek beváltásától.

A tudományos kutatás kinyomozta már a víz körutját a természetben. Am ne gondoljuk, hogy

bár a víz jelentősége elsőrendű a termelésben s néhol bősége — különösen függőleges irányban erősen tagolt vidékeken — mégis átkos. Átkos gyors lecsapódásával, mindent elsöprő lerohanásával. Mert viszonylag rövid idő alatt beszívárogni nem tudhat, a lejtő irányában megindul s így a lehullott csapadék gyors lefolyásával felületi rombolást végez. S épp azok a talajrészek mosódnak ki, amelyek a talaj kedvező állapotában a legmozgékonyabbak, legkönnyebbek és a legtartalmasabbak. Megmarad a talaj váza a maga fizikai, némileg kémiai és elrombolt életteni összetételében.

A régi öntözött kulturák helyein találtak terraszos kiképzést a lerohanó csapadék meggátlására, ill. megfogására. Vagyis a víz rombolásának tapasztalata és elemi védekezési mód ellene ősrégi.

A terraszos művelés azonban 5—15%-os lejtőkön nagy területvesztéssel járna, ezért a modern amerikai gazdálkodás enyhébb hajlásokkal vízszintes irányban kiképzett ún. sáncolási eljárást valószínűsített meg, melyet nálunk is figyelembe vettek és a milliárdos mezőgazdasági beruházás keretébe vontak. Nemrég tanulmányi kirándulást vezettem Szent-Ivány József országgy. képviselő birtokán megtartott sáncolási bemutatóra, amelyen az eljárás gyakorlati és elméleti keresztülvitelét láthattuk. A bemutatót Kund Ede egyetemi tanár folytatta le és szembetűnő példákkal világította meg a sáncolás lényegét a megjelent gazdaközönségnek.

A sáncolás egyszerű eljárás. A sánc gerince mindenütt vízszintes irányban alkalmazkodik a domborzathoz. Felülnézetben hasonlít a rétegvonalas térképhez azzal a megfigyeléssel, hogy a rétegvonalak irányában mindenütt vízszintes sánc, azaz enyhe barázda emelkedik. E barázda rendeltetése a víz tökéletes felfogása. Ahol a sánc a vízszintestől csak némiképp is eltér, ott utat tör magának a víz és veszélyezteteti az alsóbb részeket. A vízszintes rétegvonalak szintmagassága egymástól — enyhe lejtőkön 2 m, erősebb lejtőkön 1 m. A sáncok szélessége 5—50 m között váltakozhat. Ugyanis 5 m-nél keskenyebb sánc a művelésben akadályozható, 50 m-nél szélesebb pedig a víz felgyülemelését szaporítja. Művelés, ha lehetséges, mindig a rétegvonalak irányában történjen. Ezzel az igaerőt kímélem, mert a kimerítő le- és felhajtással szemben állandóan vízszintesesen kell haladni.

Sajógyömörben, a mezőgazdasági népiskola gyakorlóterületén az őszön kerül megvalósításra a sáncolás. Szükséges volt, mert a terület 2—25 százalékos lejtőin a lerohanó víz oly rombolást végez, hogy az évi trágyázással sem lehet pótolni a kimosott tápanyagokat. A munka gyors és ha a kitűzött szintvonalakat azonnal szánthatjuk, akkor azt lehet mondani, hogy napi 12—15 kat. holdat lehet befejezni szintezéssel és ekével együtt. A szintezés azonnal felszántása azért tanácsos, hogy a vonalak észrevehetőbbek legyenek és a tulajdonképpen sáncolást végző gépnek megkönnyítsük a munkáját. A sáncológép munkája u. e. területen

4—5 napig tart el. (12—15 k. hold esetében.)

A szintezés munkája ingyenes. Vízmeister végzi, tehát alapos és megbízható. A sáncológépet a földművelésügyi minisztérium bocsátja használatra teljesen ingyen, természetesen az igénylő gazdaság üzemanyaghasználatával. Ami kis Mávag traktor alkalmazása esetén most 24—25 pengőt tesz ki naponta. Olyan telkesítés befektetése ez, amely már az első évben meghozza 80%-os törlesztését kat. holdak után. S ami nem hagyandó figyelmen kívül, tartalma megfelelő talajműveléssel örökös.

A sáncolás gyakorlati jelentősége — merem mondani — nagy. A sáncolás megváltoztatja a gazdaság eddigi képét, mert a legmegfelelőbb eredményt úgy érhetjük el, ha a sáncok vonulását figyelembe vesszük még akkor is, ha kanyargós. Így nem kapjuk meg a vetésforgók egyenletes, szabályosságra törekvő sakkábláját, hanem rétegvonalakhoz fogunk alkalmazkodni s így különleges termelési mód, az ún. szalagos vetésforgó lép előtérbe. A sáncolási eljárás igen sok gyümölcsstermeléssel vegyes mezőgazdálkodást eredményez, amelynél a fő szempont az, hogy mindig a sáncok gerincét kell beültetni fával s a köztes hely megmarad szántóföldnek.

Ezzel a sáncokat még tartósabban megtudjuk óvni a rongálódástól, mert a beültetett fák jelzik a sánc vonulását. Bár erre oly nagy szükség nincsen, mert a sáncok eléggé feltűnnek a szemnek. Igen hasznos a legelő sáncolása, mert nem fordulna elő kiégett és elsavanyodott terület, mint ahogy sajnos erre sok helyen előfordul.

Ezzel a rövid értekezéssel talán megvilágítottam eléggé a sáncolás lényegét. Kérdezhetné valaki, miért nem sorolok fel gyakorlati példákat, melyek élénken igazolnák álláspontomat? A felelet egyszerű. Azért, mert erre más szaklapokban lehet bő adatot találni, de én arra vagyok s leszek kíváncsi, hogy a gyakorlóterületünkön mennyire vált be a sáncolás keresztülvitele, azonban ez még a jövő kérdése s azt hiszem erről még a későbbiek folyamán be fogok lapunkban számolni.

Sajógyömör,

Hajnóczy Vilmos.

H I R E K

— FELHÍVÁS! Tintakulimat a könyvtárban kölcsönadtam s visszakérni elfelejtettem, ezúton kérek figyelmetlenségemért szíves elnézést, azonban a kérdéses írószerszámot szíveskedjék kártársam a szoboszlói mezőgazdasági iskolához elküldeni. Riedlmayer.

— Csanádpalotán már évekkel ezelőtt működött az elemi népiskolának a VII—VIII. osztály és a folyó tanévben bizonyos szelekció alapján osztatták el a VI. elemi végzett növendékeket a mezőgazdasági népiskolával teljes egyetértésben. Az elemi népiskolához utalt iparos stb. szülők

gyermekai közös kérelemmel fordultak a kir. tanfelügyelőséghez, melyben azon kívánságuknak adtak kifejezést, hogy ők a mezőgazdasági népiskolába szeretnének járni, mert ott olyan ismeretekhez jutnak, amiket ők is felhasználhatnának jövő életükben. Ugyanezen 15 gyermek szülői hasonló kérelmet nyújtottak be a kir. tanfelügyelőséghez, hogy alátámasszák gyermekeik kérelmét és hasonlóan indokolták kívánságukat. Ime egy példa arra, hogy egy mezőgazdasági országban más népréteg is szükségét érzi a mezőgazdasági ismereteknek.

— Március 21—29. a jövő évi budapesti Mezőgazdasági Kiállítás időpontja. A országos mezőgazdasági kiállítás és tenyésztéstudomány

rendezőbizottsága vitéz Teleki Béla gróf főispán elnökletével gyűlést tartott. Az elnök örömmel emlékezett meg arról, hogy az ez év tavaszán tartott mezőgazdasági kiállítás és 50. tenyészállatvásár a Délvidék visszacsatolásával kapcsolatos rendkívüli viszonyok ellenére, minden eddigit meghaladó sikerrel zárult. Bejelentette, hogy a földművelésügyi miniszter a kiállítást rendező OMGL nek a mezőgazdaság és az állattenyésztés fejlesztése terén szerzett érdemei elismerésül a jubileum alkalmából emléktáblát adományozott és megleghangu leiratban fejezte ki köszönetét. A földművelésügyi minisztérium áldozatkészségéből a telep továbbfejlesztése folyamatban van, szarvasmarhaistállók épülnek, hogy a megnagyobbodott ország állattenyésztése elhelyezési lehetőséghez juthasson a kiállításon és a megnövekedett tenyészállatkereslet számára a jövőben még több állatt álljon rendelkezésre. A jövő évi mezőgazdasági kiállítást és tenyészállatvásárt a jól bevált tavaszi időpontban, közvetlenül husvétot megelőzően, március 21—29. napjain rendezi. A kiállítás gerince ez alkalommal is a vásárral kapcsolatos tenyészállatkiállítás lesz, amelyre a gazdák igen nagyszámu, értékes anyagot készítenek elő. A kiállítás többi csoportjait is igyekszik a rendezőség továbbfejleszteni és olyan szemléltető anyagot bemutatni, amely nemcsak a szakemberek érdeklődésére számíthat, hanem a mezőgazdasági foglalkozásuak részére is hasznos tanulságot nyújt. A jelentkezés határidejét a tenyészállatok csoportjában január 6. ban, a többi csoportban február 15. ben állapította meg.

— „A kézimunkaoktatás vezérkönyve“ cím alatt értékes munka került ki, mint a gyakorló polgári iskola könyvtárának kiadványa Holóné Hatos Kornélia, a főiskola gyakorló-iskolájának tanára tollából. Felöleli e mű a kézimunkaoktatás történetének és módszerének minden mozzanatát, különös figyelmet fordítva a népművészeti stílusnak kialakulására az egyes néprajzi vidékeket külön véve. Részletesen foglalkozik az anyagismertetéssel, ami nélkül a jellegzetességek ki sem fejezhetők. Ad e könyv eddig hasonló könyveknél hiányolt mintatanítássorozatot, ami nagy mértékben emeli a helyes és biztos úton haladó kézimunkaoktatás lehetőségét. A nagy gonddal összeválogatott képek, rajzok, tervezések teljessé teszik a mű kiváló értékét és méltán számíthat szakértők elismerésére.

— **A Községi Tanítók Országos Egyesülete** 1941. december 28., 29., 30. és 31.-én, a szokásos tanítói gyűlésekkel egyidőben, „Ismerd meg Budapestet“ tanulmányi kirándulássorozat rendez, melynek keretében kerek képet nyújt Budapest pedagógiai, kulturális, ipari és gazdasági berendezkedéséről, valamint megismerteti a főváros sajátos látnivalóit megfelelő vezető útmutatása mellett. Az egyesület akcióját a székesfőváros hatóságai — élükön a főváros polgármes-

terével — minden tekintetben támogatják. Így lehetővé válik, hogy a résztvevők számára mindenütt a legnagyobb kedvezményt biztosítsák, sőt igen olcsó szállásról is gondoskodhassanak. Az érdeklődő kartársak forduljanak az egyesület elnökségéhez. Budapest, VI., Aréna ut. 136.

— **A Buvár novemberi száma** érdekes cikket ír a jávai ősemberi koponyáról, a viziakákról, a gyapjúról, az inyorvadásról és a betonerdőről. A tudományos híreken kívül, színes diákrovet gazdagítja az értékes folyóirat új számát.

— **A nyulak elleni sikeres védekezést ismerteti** a Növényvédelem és Kertészet legújabb száma. Cikkeket közöl még a tél előtti permetezésekről, a rézgalic pótlásáról, a ribiszke és köszméte levélhullásáról, a növények téli takarásáról, a zöldségtermesztés sikerének titkáról, a gyümölcsöskamráról, a törpe almafák telepítéséről stb.

A szerkesztő postája

K. F. Kisújszállás! A cikk lokális vonatkozású és csak az adott esetben — mint végső megoldást — ajánlja a lefektetett formát, az nem általános vonalú. A változott körülmények kényszere alatt — időlegesen — engedni kellett az eredeti célkitűzésből és oda csak később térhetünk vissza. A két iskola oktatása között mégis van — mégpedig lényeges — különbség és ezt célozza a magasabb képzés elgondolása is.

Többeknek! A lapterjedelem rendeletszerűen korlátozott, mégpedig szigorítottan. Adott és alkalmas időben sort kapnak.

Iskolák! A küldött lapszámok az eddig nyilvántartott létszámnak szólnak. Ha nem jelentik a változást — csökkenést is —, magukra vessenek. A szerkesztőség már beleúnt a változásjelentésekre szóló felhívásokba. Ha egyáltalán nem érkezik meg valamelyik szám, az a postazavar miatt történhet, mert a szerkesztőség berendezkedése kizárja az ilyen hibát.

Egyesület! Sokkal kisebb közület vagyunk, mintsem ilyen akciót sikerrel lebonyolíthatnánk. Az a hír, hogy emelés helyett árrögzítést kapunk. Hogy milyen szinten — az nagy kérdés. A tünet általános — az orvoslásnak is ilyennek kell lennie.

B. I. Csanádpalota! Hivatalos iratokat csak az illetékes hivatal engedélyével közölhetünk s ezért csak ebben a formában foglalkoztunk a dologgal. Ha kívánatos, kérünk bővebb leírást.

Kiadótulajdonos: Gazd. Szaktanítók Országos Egyesülete.

Előfizetési díj: Egvévre 8.— pengő. — Az előfizetési- és hirdetési díjak a Gazdasági Szaktanítók Orsz. Egyesülete főpénztárának Kisújszállásra az 54.135. csekkszámlán fizetendők. Megjelenik augusztus hó kivételével minden hó 1.-én.

Szerkesztőség: Kiskunfélegyháza.

— Az egyesület tagjai a lapot tagdíjuk fejében kapják. —